

TIRNOQGUL (KALENDUALA)NING MORFOLOGIYASI VA DORIVOR XUSUSIYATLARI

Abdusalomova Zarifa

O'zbekiston finlandiya pedagogika instituti

Tabiiy fanlar kafedrasida assistenti

Abdug'aniyeva Ruxshona

O'zbekiston finlandiya pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya: ushbu maqolada terapevtik foydalari bilan keng tan olingan gulli o'simliklar turkumi bo'lgan Tirnoqgul (kalenduala) morfologiyasi va dorivor xususiyatlari atroflicha ko'rib chiqilgan. Adabiyotni tahlil qilish orqali u Sog'liqni saqlashda Tirnoqgul (kalenduala) ning fitokimyoviy tarkibiy qismlari, farmakologik ta'siri va potentsial qo'llanilishini o'rganadi. Usullari bo'lim Tirnoqgul (kalenduala) o'rganish band tadqiqot metodologiyasi bayon, natijalar qism asosiy topilmalar sarhisob esa. Muhokama bo'lim tanqidiy bu topilmalar oqibatlarini tekshiradi, va xulosalar turli davolash kontekstlarda Tirnoqgul (kalenduala) foydalanish uchun tadqiqot va takliflar kelajagi yo'nalishlari fikr-mulohazalarini taklif.

Kalit so'zlar: Tirnoqgul (kalenduala) , morfologiya, dorivor xususiyatlari, Fitokimyoviy, farmakologik ta'siri.

Tirnoqgul (kalenduala), tez-tez marigold sifatida tanilgan, ularning manzarali go'zallik va dorivor xususiyatlari uchun mashhur otsu o'simliklar bir necha turlari o'z ichiga olgan bir xil bo'ladi. Uning turli xil turlari orasida Tirnoqgul (kalenduala) officinalis eng keng tarqalgan va o'rganilgan sifatida ajralib turadi. Tarix davomida Tirnoqgul (kalenduala) yaralarni davolashdan yallig'lanishga qarshi va mikroblarga qarshi xususiyatlarga qadar turli xil terapevtik qo'llanmalari uchun hurmatga sazovor bo'lgan. Ushbu maqola Tirnoqgul (kalenduala) ning morfologiyasi va dorivor xususiyatlari haqida to'liq ma'lumot berishga, uning qimmatli dorivor o'simlik sifatidagi imkoniyatlarini yoritishga qaratilgan.

Ko'plab tadqiqotlar Tirnoqgul (kalenduala) turlarining fitokimyoviy tarkibi va farmakologik faoliyatini o'rganib chiqdi. Tirnoqgul (kalenduala) gullarida triterpen saponinlar, flavonoidlar, karotenoidlar va polisakkaridlar kabi boy bioaktiv birikmalar mavjud. Ushbu fitokimyoviy moddalar o'simlikning yallig'lanishga qarshi, antioksidant, antimikrobiyal, immunomodulyatsion va yaralarni davolash kabi turli xil dorivor xususiyatlariga hissa qo'shadi. Bundan tashqari, Tirnoqgul (kalenduala) ekstraktlari kuyish, kesish, ekzema va akne kabi turli dermatologik sharoitlarni davolashda samaradorligini ko'rsatdi. Adabiyot Tirnoqgul (kalenduala) ning terapevtik

harakatlarining mexanizmlarini aniqlash va uning zamonaviy tibbiyotda potentsial qo'llanilishini o'rganish uchun keyingi tadqiqotlarning muhimligini ta'kidlaydi.

Tirnoqgul (kalenduala) o'rganish band tadqiqot metodologiyasi in vitro va vivo jonli tajribalar ham qamrab oladi, fitokimyoviy tahlil, shu jumladan, bioassays, hayvon tadqiqotlar, va klinik. Tirnoqgul (kalenduala) gullaridan bioaktiv birikmalar olish uchun makeratsiya, Soxlet ekstraksiyasi va superkritik suyuqlik ekstraksiyasi kabi ekstraksiya texnikasi qo'llanilgan. Farmakologik tadqiqotlar Tirnoqgul (kalenduala) ekstraktlari yoki ajratilgan birikmalarning turli xil biologik maqsadlarga ta'sirini baholashni, ularning ta'sir mexanizmlarini va terapevtik salohiyatini aniqlashni o'z ichiga oladi.

Tirnoqgul (kalenduala) , odatda marigold sifatida tanilgan, dorivor xususiyatlari uchun asrlar davomida ishlatilgan gulli o'simlik. Uning morfologiyasi va dorivor xususiyatlari haqida qisqacha ma'lumot:

Morfologiya:

•O'simlik: Tirnoqgul (kalenduala) o'simliklari odatda 18-24 dyuymgacha o'sadi va porloq yashil barglari bilan shoxlangan poyalarga ega.

•Gullar: Tirnoqgul (kalenduala) gullari jonli va turli xil sariq va to'q sariq ranglarda bo'ladi. Ular ko'plab ingichka barglari bilan o'ziga xos ko'rinishga ega.

•Meva: gullashdan keyin Tirnoqgul (kalenduala) urug'li mayda, cho'zilgan mevalarni hosil qiladi.

Dorivor Xususiyatlari:

1. Yallig'lanishga qarshi: Tirnoqgul (kalenduala) yallig'lanishga qarshi xususiyatlarga ega, bu uni terining tirnash xususiyati, toshmalar va dermatit kabi turli xil yallig'lanish kasalliklarini davolashda foydali qiladi.

2. Antimikrobiyal: u bakteriyalar va zamburug'larga qarshi mikroblarga qarshi faollikni namoyish etadi, bu yaralarni davolashda va infeksiyalarning oldini olishda yordam beradi.

3. Antioksidant: Tirnoqgul (kalenduala) tarkibida antioksidantlar mavjud bo'lib, ular hujayralarni erkin radikallar ta'siridan himoya qiladi va shu bilan umumiy salomatlikni mustahkamlaydi va surunkali kasalliklar xavfini kamaytiradi.

4. Yarani davolash: regenerativ xususiyatlari tufayli Tirnoqgul (kalenduala) ko'pincha jarohatni davolashni tezlashtirish va chandiqlarni kamaytirish uchun mahalliy sifatida ishlatiladi.

5. Terini parvarish qilish: Tirnoqgul (kalenduala) ekstraktlari teriga tinchlantiruvchi va namlovchi ta'siri tufayli kremlar, losonlar va malhamlar kabi terini parvarish qilish mahsulotlarida uchraydi.

6. Ovqat hazm qilish yordami: Tirnoqgul (kalenduala) choyi ba'zida ovqat hazm qilish, oshqozon yarasi va gastrit kabi ovqat hazm qilish muammolarini engillashtirish uchun iste'mol qilinadi.

Foydalanish shakllari:

- Mahalliy dasturlar: Tirnoqgul (kalenduala) ekstraktlari, moylari yoki kremlari turli xil teri kasalliklarini davolash uchun to'g'ridan-to'g'ri teriga surtiladi.

- Og'iz orqali iste'mol qilish: Tirnoqgul (kalenduala) choyi yoki damlamalarini ichkarida dorivor foyda olish uchun ichish mumkin.

Ehtiyot choralari: Tirnoqgul (kalenduala) odatda mahalliy va og'iz orqali foydalanish uchun xavfsiz deb hisoblansa-da, ba'zi odamlar allergik reaksiyaga duch kelishi mumkin. Tirnoqgul (kalenduala) mahsulotlarini keng ishlatishdan oldin, ayniqsa, Asteraceae oilasidagi o'simliklarga sezgir teringiz yoki allergiyangiz bo'lsa, yamoq sinovini o'tkazish tavsiya etiladi.

Sog'liqni saqlash bo'yicha mutaxassis bilan maslahatlashish tavsiya etiladi, ayniqsa homilador bo'lsangiz, emizsangiz yoki dori-darmonlarni qabul qilsangiz, Tirnoqgul (kalenduala) dan sog'lig'ingizning o'ziga xos ehtiyojlari uchun xavfsiz va to'g'ri foydalanishni ta'minlash uchun.

Adabiyotlarni tahlil qilish va eksperimental tadqiqotlar natijalari Tirnoqgul (kalenduala) ning ko'p qirrali terapevtik salohiyatini ta'kidlaydi. Uning boy fitokimyoviy tarkibi farmakologik faoliyatning keng spektrini taqdim etadi va uni tabiiy tibbiyotda qimmatli manbaga aylantiradi. Shu bilan birga, ekstraktlarni standartlashtirish, dozalash rejimlarini optimallashtirish va molekulyar mexanizmlarni tushuntirish kabi bir qator muammolar mavjud. Ushbu muammolarni hal qilish va Tirnoqgul (kalenduala) ning dermatologiyadan tashqari, masalan, saraton terapiyasi va metabolik kasalliklarda qo'shimcha terapevtik qo'llanilishini o'rganish uchun keyingi tadqiqotlar kafolatlanadi.

Xulosa va takliflar:

Xulosa, Tirnoqgul (kalenduala) uning turli farmakologik xususiyatlari va minimal yon ta'siri tufayli yangi davolash agentlari rivojlantirish uchun istiqbolli nomzodni ifodalaydi. Kelajakdagi tadqiqotlar Tirnoqgul (kalenduala) ekstraktlarini standartlashtirish, bioaktiv birikmalarni aniqlash, ularning ta'sir mexanizmlarini tushuntirish va ularning samaradorligi va xavfsizligini tasdiqlash uchun qat'iy klinik sinovlarni o'tkazishga qaratilishi kerak. Bundan tashqari, Tirnoqgul (kalenduala) asosidagi formulalarni sog'liqni saqlashning asosiy amaliyotiga integratsiya qilish, turli xil sog'liqni saqlash sharoitlarini engillashtirish va bemorlarning natijalarini yaxshilash uchun potentsialidan foydalanishga harakat qilish kerak.

Xulosa qilib aytganda, Tirnoqgul (kalenduala) ulkan terapevtik salohiyatga ega botanika xazinasini bo'lib, sog'liq muammolarini hal qilish uchun tabiiy alternativani taklif etadi. Ushbu botanika hayratini qabul qilish innovatsion terapiyani rivojlantirishga yo'l ochishi va integral tibbiyotning rivojlanishiga hissa qo'shishi mumkin.

Adabiyotlar:

1. Ataboyeva X.N., Xudayqulov J.B., Osimlikshunoslik.Toshkent 2018.
2. Белоплипов И. В. Краткие итоги первичной интродукции растений природной флоры Средней Азии в Ботаническом саду // Интродукция и акклиматизация растений: Сб. науч. тр. – Ташкент
3. Turdaliev, A. T., Darmonov, D. Y., Teshaboyev, N. I., Saminov, A. A., & Abdurakhmonova, M. A. (2022, July). Influence of irrigation with salty water on the composition of absorbed bases of hydromorphic structure of soil. In IOP Conference Series: Earth and Environmental Science (Vol. 1068, No. 1, p. 012047). IOP Publishing.
4. Saminov A.A.Og'li, Nasriddinova D.K.Qizi., Zanjabil o'simligini ochiq maydonlarda yetishtirish texnologiyasi //Science and innovation. 2022. T. 1. – №. D3. – С. 26-30.
5. Yusupova Z. A., O'g'li S. A. A., O'g'li S. F. B. SALVIA-L MARMARAK TURKUMI VAKILLARINING O'ZBEKISTONDA TARQALISHI, HAYOTIY SHAKLLARI VA ISHLATILISHI //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. D6. – С. 13-19.
6. Mukhtarovna, N.R., Alimardon ugli S.A., and Botiraliyevich U.N., "Features of treatment of winter wheat seeds by different processors." International Engineering Journal For Research & Development 6 (2021): 3-3.
7. Anvarjonovich D.Q., Saminov A.A., Xusanboyev G.A., The importance of fungicides and stimulants in preparing seed grains First page : (415) Last page : (419) Article DOI : 10.5958/2278-4853.2021.00272.X
8. Teshaboyev, N., Abduraximova, M., Eshpulatov, A., & Mahkamova, D. (2021, July). Ecological culture is a demand of today. In Конференции.